

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-2

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54

Vě umě 3

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editor, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Kovový závěsek ve tvaru zvířete (viz obr. 5 na str. 136)
Metallic animal figurine pendant (see Fig. 5 on page 136)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

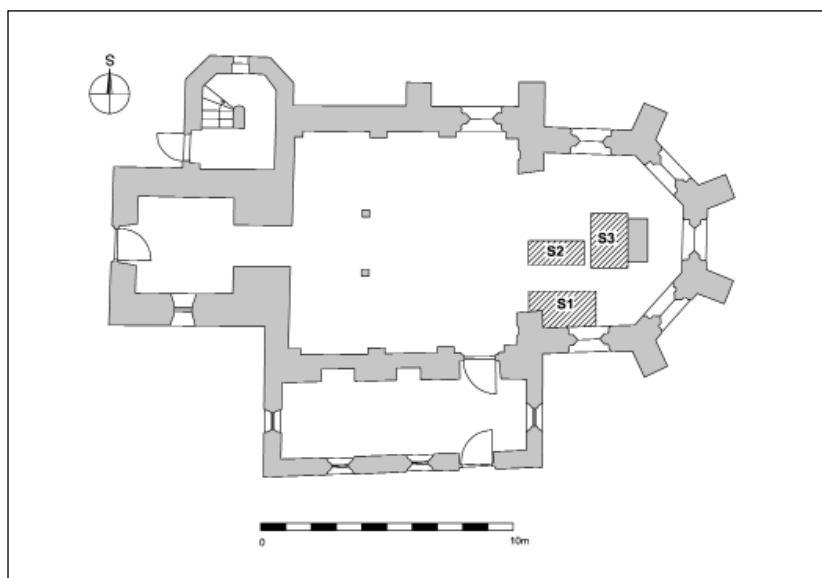
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 61. Kopřivnice, městská část Vlčovice, kostel Věch svatých. Půdorys kostela s vynesenu situací archeologicky zkoumaných ploch.

Abb. 61. *Kopřivnice, Stadtteil Vlčovice, Allerheiligenkirche. Grundriss der Kirche mit Bezeichnung der Grabungsfläche.*

Archeologicky zkoumány byly čtyři úseky nově budované kanalizační sítě (sondy S1a, S1b, S2, S3). Všechny dokumentované nálezové situace (s výjimkou sondy S2) se nacházely mimo vlastní historické jádro města, shodou okolností v rámci tří hlavních komunikací, jejichž kontinuitu dokládá rovněž indikační skica stabilního katastru z roku 1836 a mapa I. vojenského mapování z let 1763–1780. Jednalo se o cestu vedoucí severozápadním směrem do Opavy (sonda S1a), cestu na jih do Jistebníku (sonda S1b) a cestu na východ do Polanky nad Odrou a dále na Moravskou Ostravu (sonda S3).

Ve všech dokumentovaných sondách byly zachyceny nálezové situace odpovídající novověku (16.–19. století), předpokládané starší středověké antropogenní aktivity nebyly výzkumem prokázány. Ve shodě s pozicí sond v rámci komunikací byl v sondách S1a, S1b a S3 zachycen vývoj komunikačních povrchů od 18. po 20. století. Jednalo se o několik fází jednoduchých kamenných pospů, doplněných větvemi a větvičkami, a především o stabilní, dlouhodobě fungující dřevěné cesty (obr. 60). Dendrochronologická data v kombinaci s doprovodnými nálezy (mince, keramika) umožňují dobu fungování těchto dřevěných konstrukcí vymezit poslední třetinou 18. století a polovinou 19. století. Výzkum Hany Teryngerové v roce 2006 doložil existenci konstrukčně obdobně řešené a shodně datovatelné dřevěné cesty rovněž v rámci historického městského jádra (Teryngerová 2007a; 2007b).

Jindřich Hlas, František Kolář, Pavel Malík

Literatura

Teryngerová, H. 2007a: *Klimkovice – ul. Hradilova, Lidická, Náměstí, parcela č. 561/1. Stavební úpravy centrální části města (č. akce NPÚ 19/06).* Rkp. nálezové zprávy. Uloženo: archiv Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Ostravě.

Teryngerová, H. 2007b: *Klimkovice – parkoviště před zámekem (č. akce NPÚ 60/06).* Rkp. nálezové zprávy. Uloženo: archiv Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Ostravě.

Resumé

Klimkovice (Kat. Klimkovice, Bez. Ostrava-město). Lidická-, Komenského-, Křížkovského- und Čs. legii-Straßen. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

KLOBOUKY U BRNA (OKR. BŘECLAV)

Náměstí Míru. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

Při rekonstrukci komunikací byly na náměstí Míru odkryty fragmenty situací s objekty novověkého a středověkého stáří; v rámci souvrství byla zjištěna i keramika ze 13. století. Vzhledem k technologii stavebních prací nebyl proveden plošný výzkum, zachycené situace byly pouze dokumentovány a vzorkovány.

David Parma

Resumé

Klobouky u Brna (Bez. Břeclav). Mittelalter, Neuzeit. Stadt, Schichten. Rettungsgrabung.

KOPŘIVNICE (K. Ú. VLČOVICE, OKR. NOVÝ JiČÍN)

Městská část Vlčovice, kostel Věch svatých, p. č. 42. Novověk. Kostel. Záchranný výzkum.

V souvislosti s rekonstrukcí podlahy v presbytáři kostela Věch svatých ve Vlčovicích proběhl v roce 2012 záchranný archeologický výzkum, realizovaný archeologickým pracovištěm Národního památkového ústavu Ostrava (akce č. 80/12). Městská část Vlčovice se nachází na Moravě, v údolí říčky Lubiny lemovaném sva-

Obr. 62. Kopřivnice, městská část Vlčovice, kostel Všechných svatých. Pohřeb předcházející výstavbě kostela (vlevo) a interiérový pohřeb v jižní části presbytáře u paty vítězného oblouku (vpravo). Sonda S1, pohled od východu. Foto F. Kolář.

Abb. 62. Kopřivnice, Stadtteil Vlčovice, Allerheiligenkirche. Links eine Bestattung vorgängig der Kirchenanbau und rechts eine Kirchenbestattung im Südteil des Presbyteriums am Fuße des Triumphbogens. Grabungsschnitt S1, Blick von Osten. Foto F. Kolář.

hy Hostýnských vrchů od západu a Měrkovické pahorkatiny od východu, přibližně 7 km severně od Frenštátu pod Radhoštěm a 5 km jihovýchodně od vlastního centra Kopřivnice. Ves je položena na levobřežní terase říčky Lubiny, v místě jejího soutoku s říčkou Tichávkou. Kostel je situován ve střední části obce, v dominantní poloze na ostrohu obtékaném Babincovým potokem, v nadmořské výšce cca 330 m.

Ves Vlčovice byla v písemných pramenech poprvé zmíněna k roku 1437. Kostel Všechných svatých byl vystavěn nejspíše koncem 16. století, v 17. století byla pravděpodobně zaklenuta loď a přistavěna věž, dílčí stavební úpravy proběhly v 18. a 19. století. Ve stávající podobě se jedná o prosté jednolodí s polygonálním presbytářem na východě, zpevněným diagonálně přisazenými opěráky. K jižní zdi lodi přiléhá obdélná sakristie (původně boční kaple a předsiň), na západě stavbě kostela dominuje hranolová věž, představená před osu průčelí. K severnímu boku věže je napojen polygonální schodišťový přístavek, zpřístupňující horní podlaží věže a podkrovní kostela (Rosová 2013; Samek 1999, 165–166).

V interiéru presbytáře kostela byly v roce 2012 realizovány tři archeologické sondy (S1–S3, obr. 61). Důležité zjištění představuje zachycení části původního pohřebiště, předcházejícího výstavbě stávajícího kostela. Kostrový pohřeb v natažené poloze na zádech, orientovaný ve směru západ – východ, byl uložen v rakvi (obr. 62). Tento hřbitovní horizont byl následně narušen základovým výkopem pro obvodové zdivo presbytáře. Původní podlaha z cihelných dlaždic byla minimálně jednou obnovena, při stavebních úpravách kostela pak byla nahrazena dlažbou z mramorových dlaždic. Několikanásobné obnově podlahy odpovídají rovněž stavební úpravy oltářní menzy. V průběhu 16.–18. století se v interiéru presbytáře pohřbívalo sporadicky. Na základě nálezů hřebíků a pozůstatků dřeva lze předpokládat, že všechny odkryté pohřby byly uloženy v rakvích. V souvislosti s pohřebními aktivitami v interiéru presbytáře byla cihelná dlažba

Obr. 63. Kralice na Hané (okr. Prostějov), „Kralický háj“. Severní částí prozkoumané plochy s koncentrací středověkých objektů.

Abb. 63. Kralice na Hané (okr. Prostějov), „Kralický háj“. Nördliche Teil der Grabungsfläche mit einer Anhäufung den mittelalterlichen Objekten.

Obr. 64. Kralice na Hané (okr. Prostějov), „Kralický háj“. Superpozice dvou středověkých zásobních jam (obj. č. 530 a 633).

Abb. 64. Kralice na Hané (Bez. Prostějov), „Kralický háj“. Überlagerung zwei mittelalterlichen Speichergruben (Obj. Nr. 530 und 633).

opakovaně rozebírána a opět sestavována, což dokládá přítomnost fragmentů původního maltového lože cihelné dlažby v hrobových zásypech.

František Kolář

Literatura

Samek, B. 1999: *Umělecké památky Moravy a Slezska, II. díl, J-N.* Praha: Academia.

Rosová, R. 2013: *Kostel Všech svatých ve Vlčovicích.* Nepublikovaná archivní rešerše uložená v archivu Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Ostravě.

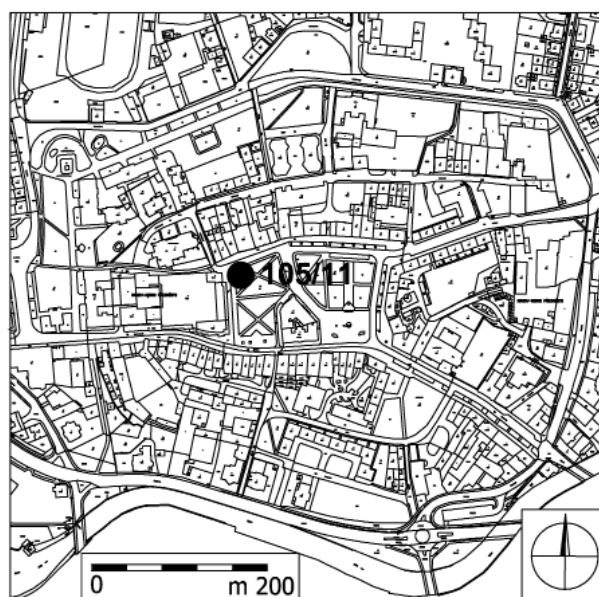
Resumé

Kopřivnice (Kat. Vlčovice, Bez. Nový Jičín), Allerheiligenkirche. Neuzeit. Kirche. Rettungsgrabung.

KRALICE NA HANÉ (OKR. PROSTĚJOV)

„Kralický háj“, Průmyslová zóna města Prostějova. Vrcholný středověk. Zaniklá středověká osada „Stará Ves“. Záchraný výzkum.

Ve dnech 8. až 28. srpna 2012 proběhl záchraný archeologický výzkum související s plánovaným rozšířením výrobního areálu společnosti Žaluzie NEVA, s. r. o., (ZM 1:10000, list 24-24-13, 147:360, 151:359, 151:357, 148:357, 147:355, 144:355, měřeno od Z:J s. č.), který prostorově přímo navázal na odkryvy realizované zde v roce předchozím (obr. 63; např. Fojtík 2011). Zajímavými jsou nám zde již tradičně objekty (obr. 64; dále např. válcovitá jámka po obvodu vyztužená vykotlaným a vypáleným dubovým kmenem, objekt č. 557, související snad dokonce s řemeslem koželužským), jež spojujeme

Obr. 65. Krnov, Hlavní náměstí. Katastrální mapa s lokalizací výzkumu.

Abb. 65. Krnov, Hlavní náměstí (Platz). Die Katasterkarte mit Bezeichnung der Grabungsfläche.

se zaniklou středověkou osadou „Stará Ves u Prostějova“ (podrobněji např. Fojtík 2006), která je dnes již nejvíce terénními odkryvy dotčenou a tím patrně i nejšíře archeologicky poznanou památkou tohoto typu v geografickém regionu Prostějovska. Vedle běžnějších nálezů, tvořených zpravidla bohatými kolekcemi zlomků středověké užitkové keramiky, je nezbytné poukázat zejména na artefakt, který je v našem prostředí zcela nezvyklý a velmi cenný. Tím je torzo keramického signálního rohu, po staletí oblíbeného poutního suvenýru z nejzápadnějšího německého města Cáchy (např. Haasis-Berner 1994; Mangelsdorf 1992; Slivka 1998, 315, obr. 9; Velímský 1998, 439, obr. 1:2; aj.), který je patrně vůbec prvním nálezem tohoto druhu pocházejícím z území Moravy. Zcela závěrem můžeme vzpomenout i ojedinělou stříbrnou minci – pražský groš z doby vlády českého krále a římského císaře Karla IV. (1346–1378) – získanou detektorem kovu v průběhu odstraňování podomníční vrstvy.

Pavel Fojtík

Literatura

Fojtík, P. 2006: Zaniklá středověká osada Stará Ves u Prostějova ve světle nových archeologických výzkumů. *Štafeta XXXVII* (2006), 1-2 (111-112), 33–39.

Fojtík, P. 2011: *Kralice na Hané, „Kralický háj“ 2011, areál Žaluzie NEVA, p. p. č. 350/1, k. ú. Kralice na Hané, č. akce 37/11.* Rkp. nálezové zprávy, č. j.